

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Sacramentis, Mille Sexcenti Errores, Vaniloqvia, Et Cavillationes

Miletus, Vitus

Mogvntiae, 1593

VD16 M 5205

De Transubstantiatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30094

Quin absurdus est longè, dicere, ante usum non esse, quod usu consumi debet, quàm post usum esse, quandoquidem per usum, in specie vna sic consumitur, vt tamen in altera relinquatur, cù ante usum, opinione ipsorum, nec in vna sit, nec in vtraque specie Christus.

De Transubstantiatione.

Ex Kemn. in 2.
part. Examin. d
pag. 88.

656. **T**Ransubstantiationem, vnam esse ex columnis Pontificij regni, ad stabiliendam & fulciendam abominationem de asseruatione, adoratione, circumgestatione, & cæteris prophanationibus Cœnæ. *Kemnitijs loco citat.*

1. Tim. 3.

Miror, si vllus vnquam docuit Pontificius, Cœnam esse asseruandam, adorandam, vel circumgestandam? Non solum autem Transubstantiatio, sed ipsa quoque Ecclesia Pontificia (cum sola sit nomineturque Catholica) columna est, & firmamentum veritatis, in cuius columnis demoliendis & subuertendis, omnes hætenus inferorum portæ, hæreticorumque & persecutorum lingua & lanceæ, frustra laborarunt & laborabunt in posterum, cum supra petram fundata sit ac stabilita. Quisquis autem

Matth. 16.

Transubstantiationem diruit, verbum Dei penitus subuertit, & Christum ex Sacramento proscibit.

657. Multas otiosas & portentosas quæstiones præcaueri & præcidi de accidentibus absque subiecto subsistentibus, si non obtrudatur & admittatur transubstantiatio. *Idem.* Haud dubium; Verum si salua veritate & fide negari posset, eam Ecclesia haud recepisset, nec orthodoxus quisquam astruxisset. Infinite & inextricabiles de Verbo Homine sunt quæstiones, nec ideo tamen verbum caro factum negatur.

658. Nullam esse panis in Corpus, aut vini transmutationem in sanguinem. *Luth. in Conf. de Euchar. Et in serm. de Euchar. & Fraternit. planè oppositum.*

659. Trans-

659. Transubstantiationem nouum esse figmentum & inuentum Papisticum. Fortè, si nomen spectes, sin autem rem spectes ipsam, non homo, sed Deus dixit, *Hoc est corpus meum, Hic est sanguis meus.*

660. Mendacium fore, panem esse corpus, si non sit panis. Atqui oppositum verum est, quomodo enim panis est corpus, si panis est panis?

661. Pontificios sine certo & perspicuo scripturæ testimonio asserere, panem transubstantiari in corpus Christi. An ergò scriptura perspicuè non ait, panem esse corpus? atqui panis verè esse non potest corpus, nisi mutetur in corpus.

662. Rursum. Pontificios, aiunt, non habere fundamentum transubstantiationis in verbo Dei. Cum nisi admittatur transubstantiatio, admitti necessariò debeat tropica significatio, si enim panis substantialiter non est corpus, panis ergo corporis siue presentis, siue absentis, signum erit dumtaxat vel tropus, illud enim omne, quod alterius appellatur nomine, si ipsum non est substantialiter, figuraliter dumtaxat & significatiuè esse, necesse est. Cum ergò panis dicatur corpus, si corpus non est essentialiter, accidentaliter tantum extrinsecè & figuratiuè sit necesse est. Negatio ergò Pontificiæ transubstantiationis, affirmatio est in fundamento Calvinisticæ opinionis & significationis.

663. Christum appellare panem suum corpus, propter mysticam panis vnionem cum corpore. *Kemnit.* Verum hoc Kemnitius, nullus dixit Apostolus: An etiam Christus petra dicitur, vitis & agnus, quia coniunctam & vnitam sibi haberet petram, vitem, & agnum? 1. Cor. 10.
Ioan. 15.
Ioan. 8.

664. Panem non appellari transubstantialem, sed Sacramentalem. Cum eum ipsum Christus appellet, supersubstantialem, nusquam verò Sacramentalem. Matt. 6.

665. Panem appellari supersubstantialem, quia non est vulgaris, sed Eucharisticus. At cur aliam fingunt, quàm vox ipsa præbet significationem? si enim supersubstantialis, quomodo substantialis vel naturalis? si quis tamen aliam qualemcunque

Millesexcenti Errores,

comminisci velit significationem & interpretationem, prohibere, quis potest? Ecclesia tamen aliter nunquam intellexit.

666. Christum appellare corpus suum panem, non spectrū panis. At neq; panem, sed (Hoc) quod manu tenebat frangebatur & porrigebatur, corpus esse dixit, si ergo quod porrigebatur corpus erat, quomodo panis erat? panis siquidem, quamdiu panis retinet substantiam, non corpus, sed panis est.

667. Non consistere veram Sacramenti rationem, si dicamus, annihilari elementum, verbum enim accedens ad elementum, non annihilat elementum, sed facit Sacramentum. Quasi idem sit annihilari, quod transsubstantiari vel transmutari? verbum autem accedens ad elementum, non tam fit, quam facit Sacramentum, utroq; siquidem Sacramentum constat, verbo pura & elemento, de cuius tamen ratione non est, ut nulla sui parte immutetur elementum, dummodo externum sit & sensibile, & rei quam denotat signum.

668. Per transsubstantiationem deperire analogiam signi & rei, quæ est in Sacramento. At miror, si quid aliud vel amplius significat panis seruata, quam panis mutata substantia? neq; enim externa elementi significatio, ab interna eius pendet provenitq; substantia, sed ab accidentibus, quæ sola sunt sensibilia signa.

669. Lutheranos non esse curiosos vel sollicitos de modo existentia seu presentia corporis in Sacramento, sed simpliciter credere, in Cœna offerri & exhiberi corpus, modum autem presentia humiliter sese commendare Deo. *Kemuit. pag. 76. 88.* Egregie: Non sunt (inquiunt) de modo solliciti vel contentiosi, & tamen modum à tota probatum Ecclesia, incredibili contentione damnant, damnatum verò probant & obtrudunt; An simpliciter & humiliter credunt & docent, quod tam pertinaciter contra omnes alios credunt & docent? An veteres non fuerunt simplices?

670. Veteres nihil de tali prodigiosa & præstigiosa metamorphosi & transsubstantiatione tradidisse vel cognovisse.

Kem.

Kemnit. Cum vltro eodemq; fateatur loco, patres sensisse & scripsisse, fieri mutationem & conuersionem panis, non tamen per transubstantiationem, Atqui transubstantiationem, siue transmutationem, siue voces conuersionem panis, in idem recidunt omnia.

671. Veteres, quando scribunt fieri mutationem vel conuersionem panis in corpus, & vini in sanguinem, non aliud intelligere, quam post verba institutionis, panem non esse amplius panem vulgarem, sed Eucharistiam, duabus naturis constantē, terrena seu elementari, & cælesti. *Kemnit.* Sed hac via, ipsorum quoq; Pontificiorum verba interpretari, atq; omnem omninò mutationem eludere possemus: Pontificij verò nec Scholasticos, nec Patres sic intelligunt. Liquet autem ex dictis, Patres non aliter intellexisse, quam Pontificij intelligunt. Neq; enim Sacramentum vel ad horam extra vsum asseruassent, aut adorassent, nisi substantiæ mutationem & transubstantiationem credidissent.

672. Veteres seipso explicare, quomodo intelligant panē mutari, & non esse panem, sed corpus Christi, quia nempe Sacramentalis panis est & Eucharisticus, coniunctā habens substantiā cælestem. *Kem.* Cum Caluin⁹ contendat, ideo veteres panē vocare corpus, vel mutatum, quia significat corpus, cuius vim & efficaciam præbet sumētibus, quārōne (vt supra) etiam ipsorum distorquere possent Pontificiorum verba, neq; enim aliis, quam ipsi vtuntur veteres verbis. Ecclesia verò successione & traditione Patrum, & omnium antiquorum continuata & stabilita, longè aliter veterum membrorum suorum verba intellexit.

673. Rurs. Veteres (inquiunt) aliter mutationem panis intellexisse, quam Pontificij intelligant. Cum pag. 96. vltro fateatur *Kem.* nec Damasc. nec Theophylact. nec Hug. nec Longob. nec alios sic intellexisse Scholasticos: An vel solus Lombardus, ipso teste *Kem.* p. 3. sua non solet exquisitè probare ex Patribus?

674. Non esse curandū, quando de antiquitatis sententia quæstio est, quid Damasc. Theophylact. Richard⁹, Hugo, Lombardus

Millesexcenti Errores,

bardus vel alij senserint, sed ipsos inspiciendos esse Patres. *Kem.*
Quàm vanè? An enim quando de veterum sententia questio est,
non magis veteriorum & veteribus propinquiorum quàm nostrū
vel recentiorum de veteribus curandum, & auscultandum est
iudicium? An Lombardus cæteri que Scholastici, diligentissimi
pariter, ac curiosissimi Patrum scrutatores & interpretes, quid
prædecessores ipsorum Patres per transmutationem panis intel-
lexerint, non intellexerunt? Et si hi quoq; tuo hallucinantur iu-
dicio, Ecclesiam cur non audis? quæ utique errare non potest,
cum sit columna, petra & fundamentum veritatis? Matth. 16.
18. 1. Tim. 3.

Lib. 4. cap. 34. 675. Irenæum disertis scribere verbis, Eucharistiam dua-
bus constare naturis, terrena seu elementari & cælesti: Hunc lo-
cum Lutherani omnes passim allegant, quem tamen nulli post
Irenæum Theologi, ut intelligunt ipsi, intellexerunt: Quin iis-
dem quoq; omninò verbis, qui transubstantiationem constan-
ter asserunt, utuntur Pontificij, neq; enim ideò duabus non con-
stat rebus & naturis Eucharistia, quia substantia abest panis, cū
& ipsa natura sint terrena accidentia. Ac prorsus nouum est, as-
serere, rem mutatione vel conversione fieri, vel esse aliud, nec
tamen in ipsa quicquam mutari? Loquitur ergò & intelligitur
Irenæus de pane, sicut alij loquuntur & intelliguntur patres &
ipsi quoque Pontificij, qui propter externam panis speciem, Sa-
cramentum quod corpus est Christi, panem vocant.

Dialog. 2. 676. Ex Theodor. conuinci, elementa non mutari in Eu-
charistia, sed manere, sic enim scribit: *Signa mystica post sanctifica-
tionem non recedunt à sua natura, manent enim in priori substantia figura
& forma, & videri & tangi possunt sicut prius, intelliguntur autem ea
esse quæ facta sunt, & creduntur & adorantur.* *Kem. pag. 94.* Vide
quantum laborent, si quo modo ex veteribus errorum suorum
inuenire queant patronum? quem si etiam in speciem produxe-
rint, mox totitribuunt antiquitati, & opponunt orbi, quod vix
vnus ex tota specie tenus docuit antiquitate & orbe. Atqui nul-
lo modo credendum est, quemquam ex veteribus cæteris con-
tradi-

tradixisse veteribus, cui nullus contradixit ex veteribus. Ex verbis autem Theodoreti evidens est, ipsum non loqui de alia substantia, forma vel figura panis, quàm quæ & videri potest, & tangi, quod substantiæ propriè dictæ non conuenit, quæ nec videri potest, nec tangi. Deinde expresse ait, licet videantur & tangantur, sicut prius, non tamen ea esse quæ fuerunt, sed credi & adorari quæ facta sunt. Vnde idem in Dialog. 1. reddens rationem quare appellatio panis tribuatur corpori & econtrà, ait: *Volebat Christus eos, qui mysteriorum sunt participes, non attendere naturam eorum, quæ videntur, sed propter nominum permutationem, mutationi quæ fit ex gratia credere.* Præter nominis ergo mutationem rei quoque agnoscit mutationem: Et Locus quidem à Scholasticis minimè præteritus fuisse, si aliter intelligendus esset.

678. Ex Gelasio, Rom. Pontifice demonstrari, quæ fuerit veteris Ecclesiæ sententia, de mutatione panis in corpus, ait enim sic mutari, quemadmodum mutatur humana natura in diuinâ, quæ non transmutatur in substantia, sed manente substantia vinitur, cuius oppositum docebant Eutychniani: *Et hoc testimonio mirum in modum insultat Kemnitius Pontificis, ad eò vt ipsum quoque Pontificium Legatum, Cardinalem Contarenum, in Colloquio Ratisponens. hoc testimonio Romani Pontificis attonitum obstupuisse scribat, pag. 94.* Atqui Gelasium istum Romanum fuisse Pontificem, Kemnitius nondum probauit, quando quidem non pauca citat ex Eusebio, Cæsariens. cuius libros Gelasium Papam constat damnasse. Deinde esto, fuerit Pontifex Romanus, aliud non voluit, quàm quod ex Theodoro annotauimus, nempe non ita transire panem in corpus, vt nihil omninò de pane remaneat, cum ad oculum pateat, manere figuram & formam panis: alioquin si nullam prorsus fieri mutationem censuisset, quomodo in diuinam naturam, spiritu perficiente, panem & vinum transire dixisset? Neque enim mutari, vel in aliam transire substantiam quicquam dici potest, si absque vlla sui mutatione alteri coniungatur.

679. Absurdum non esse asserere, panem mutari vel conuer-

*De Eutychni
infra*

*In suo Decret. de
lib. Authent. &
Apocryph.*

Millesexcenti Errores,

uerti in corpus, quamuis nulla fiat substantiæ panis mutatio. At-
qui absurdum esse omnibus hactenus visum est Theologis, Ali-
oquin siquidem corpus magis in panem, quàm panis transmu-
tari diceretur in corpus, quandoquidem corpus in pane esse
incipit, vbi ante non erat, pane interim nec locum mutante, nec
accidens, Mutatio ergo non pani, sed corpori tribuenda foret in
pane.

680. Innocentium III. Primum fuisse, qui in Concilio
Lateranensi. transubstantiationis, & nomen & rem excogita-
rit & definierit. Quasi conuenientia rebus indere nomina vlli
sit illicitum? Nec id solum ab Innocentio, sed ante ipsum defini-
tum est in Concil. Roman. sub Nicolao II. & sub Greg. VII.
Vide Bellarm. lib. 3. de Sacram. Euchar. cap. 23.

681. Nec in Concilio quidem Florentin. receptum fuisse
dogma de Transubstantiatione. *Kem. pag. 96.* At hæc sunt ver-
ba Concilij: *Substantia panis in Corpus Christi, & substantia vini in
sanguinem conuertuntur.* Quæ quidem verba, si quis in alium distor-
quere velit sensum, prohibere quis poterit? atqui post Concilium
nemo aliter intellexit, quàm de transubstantiatione.

682. Scotum, Cameracensem & alios quosdam ingenue
fateri, nullis nos nec scripturis, nec fidei Symbolis, nec Pa-
trum verbis, cogi ad dogma transubstantiationis, & sine ea æ-
què defendi posse præsentiam corporis. *Kemnit. pag. 89.* Sed a-
lios aliter sensisse, statim subiungit. Et ipse Scotus addit, Ex scri-
ptura per Concilium declarata probari eandem, & eum sensum
pro vero esse recipiendum, quem Concilium declarat.

683. Christum & Paulum, Panem non tantùm antè, sed
etiam post consecrationem appellare panem. Quasi & ipsi quo-
que Pontificij panem non appellent? an idè non mutatur, quia
propter speciem, quam sensibus ingerit, panis vocatur? Quam-
uis vero videatur & dicatur panis, non tamen est panis, sed cor-
pus Christi, dicente Christo, *Hoc est Corpus meum.*

684. Andradiū, ex omnipotētia Dei, pbare transubstant.
Kem. Cum id solum velit, eam nō repugnare omnipotentie, cui,
vt non

In Instruct. Ar.
mens.

in 4. d. 11. q. 3.

vt non repugnat, substantiã quamlibet ex nihilo creare, ita non repugnat, substantiam quamlibet creatam, in aliã transmutare.

685. Veteres ex eo, quod natura symbolorum non mutatur in Eucharistia, probare contra Eutychianos, naturam humanam in Christo non esse mutatam, sed manere distinctam à natura diuina. *Idem supr. ex Gelas. & Theodoret.* Cum oppositum magis sequatur. Ex eo enim, quod Catholici conuersionem symbolorum in corpus & sanguinem admittebant, Eutychiani conuersionem quoq; & mutationem naturæ humanæ in diuinam inferebant, quibus responderunt Catholici, non ita mutari panem, quin forma, figura, & species eius maneant, proinde aliqualem, non tamen parem omnimodè esse rationem.

686. Per transubstantiationem aperiri fenestram, opinandi cum Marcionistis & aliis hæreticis, corpus Christi esse purè phantasticum, quod modò hîc, modò alibi; modò sursum, modò volitet deorsum; modò sit, modò non sit. *Kemnit.* At ne ipse phantasticus? phantasticum siquidem id esse dicitur, quod sensibus esse apparet, cum re ipsa non sit, cuius planè contrarium de corpore Christi asseritur, verè scilicet adesse, tamen si sensibus adesse non apparet.

687. Panem in Eucharistia negare, non esse aliud, quàm ipsum sensum negare. At si sensus mysteria fidei comprehenderent, mysteria non essent. Sed neque sensuum obiectum, substantia est, cum sola substantiæ, ab illis percipiantur accidentia.

688. Si liceat Pontificiis asserere, in Eucharistia non esse substantiam panis, quamuis oculis appareat panis, licitum quoque inferre, Christum non esse verum hominem, licet videatur exterius esse homo, Et sic de re qualibet alia: Atqui aliud est longè, quod velis affirmare, aliud verè affirmare, illud affirmare licet, quia Christus affirmat, de re verò qualibet id asserere non licet, quia neque Christus affirmat, neque Ecclesia confirmat, Fortè tamen de Kemnitio, Luthero, & similibus, quia in omnibus sibiipsis apparent contrarij, dubitare quis possit, transformate sint, vel transubstantiati homines.

689. Ac-

Millesexcenti Errores,

689. Accidentia panis, non posse subsistere sine substantia panis, Cum accidentium aliud non sit esse, quàm inesse: Actui vel potentia, inquit Philosophi & Christiani: Neq; magis repugnat accidenti esse sine subiecto in Sacramento, quàm naturæ humanæ sine supposito in Christo.

690. Fatendum fore, Accidentia per se subsistere, si dicatur & concedatur per sese existere, cum necesse sit, omne id, quod existit, vel per se subsistere, vel inexistere. Rectè: Inexistentiam verò duplicem distinguunt logici, actualem, & habitualem seu potentialem, quamuis enim accidentia actu non existant in subiecto, potentia tamen inexistunt, cum potentiam dicant & habitudinem ad subiectum, ad differentiam substantiæ, quæ sic subsistit, vt nec potentiam quidem habeat ad subiectum vel (vt loquuntur) ad in-existentiam.

691. Augustinum scribere, fieri nequaquam posse, vt id, quod est in subiecto, maneat, intereunte subiecto. Cum de Accidentibus loquatur naturaliter, non supernaturaliter existentibus, alioquin panem esse *epiusionem*, & corpus Christi palam affirmat. Serm. 28. de Verb. Dom.

2. Soliloq. c. 12.
Idem epist. 57.
ad Dardanum.

692. Quando Augustinus, Ambrosius, Cyrillus & alij scribunt, post consecrationem, panem qui videtur, non esse panem, sed corpus Christi, non id velle quod Pontificij colligunt, panem esse transmutatum, sed solummodo, obiectum fidei, corpus esse non panem, quasi dicat, post consecrationem duplex esse obiectum, corpus nempe fidei, & panem sensus, panem enim videri, non credi, corpus verò credi, non videri. *Kemnit. pag. 96.* Ineptè; An enim forsitan antè consecrationem panis non videbatur, nec obiectum erat sensuum? Patres verò non solum aiunt credendum esse, ibi esse corpus, sed credendum esse, panem non esse panem, sed esse corpus, conuertiq; & mutari in corpus. Vnde Cyrillus: *Hoc sciens, & pro certissimo habens, panem hunc, qui videtur à nobis, non esse panem, licet gustus panem esse sentiat, sed esse corpus Christi.*

Matth. 4.

693. Mutationem seu Conuersionem panis, non esse aliud quàm

quàm vnionem sine transitione substantiæ panis, in substantiam corporis Christi. *Kem.* At (vt dixi) si hac ratione liceat eludere mutationis & conuersionis vocabulum, etiam licebit eludere verbum transubstantiationis: Aliter verò intellexisse priores Theologos, ex verbis patet Hugonis dicentis: *Per verba sanctificationis vera panis, & vera vini substantia, in verum corpus & sanguinem Christi conuertitur, sola specie panis & vini remanente, & substantia in substantiam transeunte, Conuersio autem ipsa non secundum vnionem, sed secundum transitionem credenda est.* *Lib. 2. de Sacram. part. 8. cap. 9.*

694. Vanam esse Pontificiorum gloriationem de sensu & consensu omnium Patrum de transubstantiatione. Cum si rectè legantur & intelligantur, ab eorum quàm longissimè ab sint superstitionibus. At sanè hanc aduersariorum crebram obiectionem ipsa vanitate vaniorem esse vel ex hoc solo manifestum est, quod si Patres proferas ilico errasse, respondeant: Nec esse cum Pontificiis gloriandum de Patribus, sed cum ipsis, de Prophetis & Apostolis. Quæ verò Patrum sit sententia & doctrina, vel obiter eos inspicientibus à limine occurrit. Certum est autem, neminem vnquam legisse Patres, qui eos à partibus stare Pontificiis non agnouerit & dederit.

De Cultu & Adoratione Sacramenti.

665. **M**anifestam esse idololatriam, adorare Sacramentum, &c. Cum adorare Sacramentum, aliud non sit, quàm adorare Christum in Sacramento, què non adorare, manifesta est impietas, & impia idololatria. *Ex Kenn. in 2. part. Examin. pag. 97.*

696. Christum non esse in Sacramento, proinde nec adorandum esse in Sacramento. *Caluin.* Si Antecedens verum est, Consequens non erit absurdum. Si autem illud verum est, verbū Christi falsum esse necesse est. Alibi.